

IN VARA ANULUI 1959 s-au continuat săpăturile de la Dridu realizându-se astfel a patra campanie de cercetări în așezarea de pe malul sudic al lacului Comana. Lucrările au fost făcute între 1–31 august, ajungându-se astfel la dezvelirea în întregime a resturilor arheologice pe o suprafață de 2000 m² din așezare. S-au descoperit un cuptor de copt și patru bordeie, dintre care trei aparțin fazei mai vechi și unul aparține fazei mai noi de locuire de la Dridu.

Bordeiele din faza mai veche sînt caracterizate în primul rînd prin prezența vetrelor în groapă, iar bordeiul mai nou prin prezența pietrarului. Cuptorul, ca și cele trei bordeie mai vechi, sînt situate în planul general al așezării dezvelite pînă acum, în apropierea cuptorului *e* și *d* din 1957, care sînt încadrate, ca și cuptorul descoperit în anul acesta, în faza veche, pentru motive pe care le-am expus în raportul preliminar al săpăturilor din 1957¹.

Problemele care se leagă de cercetările de la Dridu și care privesc construirea bordeielor și a vetrelor, ca și existența celor două faze de locuire, adică părăsirea la un moment dat și revenirea după foarte scurt timp pe același loc, ca și incendierea bordeielor mai tîrzii, după părăsirea definitivă a așezării, sînt urmărite treptat, campanie după campanie și în raport cu posibilitățile pe care ni le oferă descoperirea diferitelor situații uneori mai clare, alteori mai puțin deslușite. În genere situațiile întîlnite nu sînt niciodată perfect identice, ci conțin tot mereu elemente noi care întregesc cunoștințele noastre cu privire la acest complex. Astfel, cele trei bordeie mai vechi descoperite în 1959 se prezintă sub un aspect nou, datorită mai ales vetrelor, care fiecare în parte reprezintă o variantă nouă a tipului de vatră în groapă. Bordeiele au fost notate cu litere în continuarea celor din anul trecut.

Bordeiul f de forma unui trapez avînd laturile lungi de 4,33 m iar cea mai scurtă de 3,60 m; a avut vatră în colțul de răsărit cu groapa de formă rectangulară, aproape un pătrat cu latura de 1,70 m și săpată de la nivelul fundului bordeiului. Din aceasta s-a săpat o altă groapă mai mică, de 1,20×0,96 m, în care s-a făcut de fapt focul, fundul acesteia fiind ars ca vatră. Pe laturile de NE și NV a avut o gardină de pietre mărunte. În groapa vetrei s-a găsit o piatră mare de tocilă (cu diametrul de 20 cm) și una mică (cu diametrul de 4,5 cm). În pămîntul de umplutură al gropii s-au găsit fragmente ceramice, oase de animale, bucăți mari de cărbuni, zgură de fier și unelte de fier.

Bordeiul g a avut groapa trapezoidală cu laturile lungi spre SV și NE de 4,38 m, iar laturile scurte de 4,30 m (spre SE) și de 3,30 m (spre NV). Pe această din urmă latură care este spre baltă și este și cea mai scurtă, a avut probabil bordeiul intrarea. Vatra în groapă, situată în regiunea colțului de sud și de-a lungul laturii de SE a bordeiului, a avut în fața ei spre NE, o altă groapă, un fel de cenușar, mai puțin adîncă

¹ *Materiale*, VI, 1959, p. 593 și urm.

și cu colțurile rotunjite. Groapa-vatră a avut gura pătrată iar pereții ușor înclinați, micșorându-se spre fund și căptușiți, în afară de peretele dinspre «cenușar», cu plăci mari și subțiri de piatră. Tot în jurul acestor trei laturi groapa a avut o gardină de pietre mărunte asemeni vetrei din bordeiul *f*.

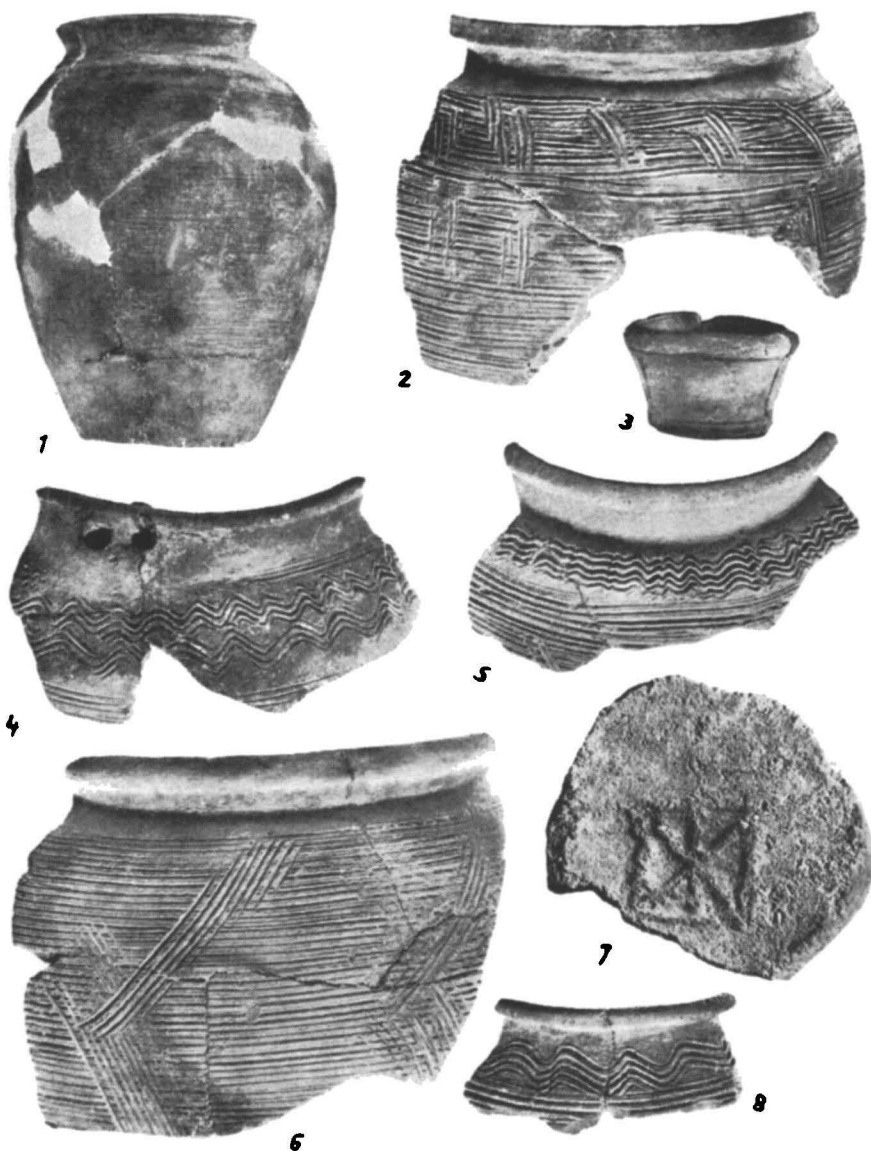

Fig. 1. - Vas și fragmente ceramice din bordeiele descoperite în 1959.

În groapa bordeiului s-a găsit un foarte bogat material ceramic, oase de animale și pietre.

Bordeiul b situat pe aceeași linie și în apropierea bordeiului *g*; de formă aproape pătrată, a avut vatra situată în colțul de răsărit. Pe fundul bordeiului s-au putut vedea gropile a patru stilpi cu diametrele de 29–36 cm și adinci de maximum 41 cm. Gropile de pari din colțurile de S și de V sint săpate jumătate în groapă și jumătate în peretele ei; groapa parului din colțul de răsărit este în cuprinsul gropii bordeiului, între colțul bordeiului și al vetrei; groapa stilpului dinspre N se găsește de asemenea

în marginea gropii bordeiului, dar nu în colț, ci pe latura de NV, cam la 80 cm spre V din colțul de N. Acest stilp a fost legat probabil de intrare. Vatra în groapă de formă rectangulară a avut un prag pe marginea a trei laturi, rezervat din lutul galben o dată cu săparea gropii bordeiului.

În groapa bordeiului s-au găsit fragmente ceramice foarte numeroase, oase de animale și pietre.

Deasupra gropii bordeiului, exact la nivelul inferior al stratului de pământ negru, s-a găsit un mic complex de pietre și cioburi împreună cu cenușă și cărbuni. Au fost

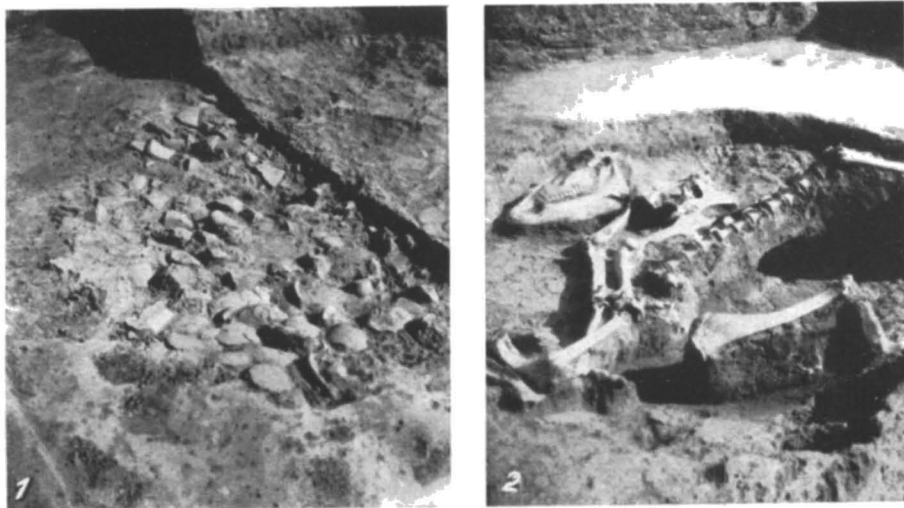

Fig. 2. Cuptorul nr. 6: 1, podeaua de cioburi și pietre a vetrei; 2, resturi din scheletul minzului găsit pe vatră.

resturile unei instalații de foc *in situ* peste groapa umplută a bordeiului *b*. Asemenea situații s-au mai întâlnit, și tot mereu peste bordeiele mai vechi. De aceea socotim că acestea aparțin nivelului mai nou de locuire de la Dridu (vezi raportul nostru pentru anul 1957, în *Materiale VI*).

Bordeiul i aparține fazei mai noi de locuire de la Dridu. Se află situat mai la deal de șirul celor trei bordeie mai vechi. Dreptunghiular ca formă, a avut laturile lungi spre NE și SV de 4,20 m, iar cele scurte de 3,74 m. Pietrarul a fost construit în colțul de răsărit. În interiorul gropii bordeiului, și anume pe laturile de SE și SV s-a găsit un perete de nuiele cu lipitură de chirpic și lut care arzind s-a prăbușit în marginea pereților gropii bordeiului fără ca aceștia însă să fi ars. În această regiune a fost foarte multă arsură, cenușă și cărbuni; o scindură arsă și un par în colțul de sud. Pe laturile de NV și NE această împletitură arsă lipsea, în schimb s-a putut observa o bandă de 6—8 cm de lut galben, care probabil provenea de la aceeași împletitură, dar nearsă. Peretele de nuiele a stat probabil drept căptușeală pe pereții gropii de bordei, ars pe laturile menționate mai sus și s-au prăbușit la un moment dat după ce groapa se umpluse aproape de jumătate.

În groapa bordeiului s-a găsit foarte mult cărbune, provenit de la lemnăria arsă a bordeiului. Fragmente ceramice și oase de animale au fost puține. O dată mai mult se verifică și cu acest prilej că bordeiele mai noi sunt arse.

Cuptorul descoperit anul acesta este al șaselea întâlnit până acum în așezarea de la Dridu. Se găsește situat lângă bordeiul *f* 1959 și în apropierea cuptoarelor *d* și *e* desco-

perite în 1957. Cuptorul este orientat SE—NV și alcătuit din încăperea propriu-zisă a cuptorului și din groapa din fața gurii lui, așezată spre baltă (NV). Aceasta din urmă, de formă ovală, cu diametrele de $2,86 \times 2,36$ m a avut gura largă de 70 cm. Făcută în același fel ca și celelalte (vezi rapoartele noastre pentru anul 1957 și 1958), cu lipitura vetrei pe o podea de pietre mărunte și cioburi, element care situează acest cuptor în grupul cuptoarelor *d* și *e* din faza mai veche (vezi raportul nostru pentru anul 1957). În cuptor, pe vatră, s-au găsit resturi din scheletul unui mînz rămas acolo. Aceste resturi zăceau în partea dinspre fund a cuptorului. În groapă, după ce aceasta se umpluse pînă la nivelul gurii cuptorului, ca atare în momentul în care cuptorul nu mai era folosit, au fost aruncate părți din scheletul unui cal, fălci, picioare, vertebre, care după poziția lor arată că la acea vreme aveau încă ligamentele. Descoperirea din anul acesta vine să limpezească în mod definitiv situații mai puțin clare întîlnite în săpăturile anterioare, ca de exemplu în bordeiele *c* și *d* din 1958 (în *Materiale* VII, p. 562—564). Dovada este clară că populația din așezarea de la Dridu consuma carnea de cal (fig. 2).

Asupra ceramicii întîlnite în cele patru bordeie (fig. 1) și în groapa cuptorului vom face numai considerații de ordin general, materialul nefiind încă prelucrat în întregime. Se remarcă faptul că în nici unul din bordeie nu s-au găsit lucruri *in situ*, pe fund, deoarece au fost evacuate. În schimb în bordeiele *g* și *h*, fragmentele ceramice ca și oasele de animale au fost foarte numeroase. Ca formă nouă semnalăm fragmentele unui vas din pastă fină cenușie-neagră cu piciorușe; este probabil un ulcior. În toate bordeiele vechi s-au găsit cîteva fragmente de vase din pastă albă-cenușie, asemănătoare celor din specia caolin. Din complexul 1, acea instalație de foc găsită peste groapa acoperită a bordeiului *h*, face parte un vas cenușiu cu toartă. Acest vas nu lipsește nicio dată în asemenea complexe.

În toate bordeiele s-au găsit împungătoare de os și fragmente de unelte de fier: cuțite, seceră, foarfece.

Din vremea comunei primitive s-a descoperit un mormînt de înhumăție chirchit și fără inventar. Face parte din același grup de morminte pe care le întîlnim constant în săpăturile noastre și pe care le socotim, datorită lipsei oricărui inventar, neolitice și anume gumelnițene (în apropiere se găsește un tell gumelnițean).

Din perioada hallstattiană și din Latène s-au găsit cinci gropi lipsite total de material și care au fost făcute probabil pentru scoaterea lutului.

În grădina gospodăriei colective «Olga Bancic», săpîndu-se cîteva gropi pentru bucate, s-au găsit patru morminte de înhumăție orientate E—V. La unul din schelete, în deget, s-a găsit un inel de argint. Mormintele aparțin epocii feudale.

ION NESTOR și EUGENIA ZAHARIA

РАСКОПКИ В ДРИДУ

РЕЗЮМЕ

Раскопки 1959 г. в Дриду продолжались недолго, всего 30 дней. Работы проводились на том же поселении; были продолжены исследования 1957 и 1958 гг. В ходе работ обнаружены печь и четыре землянки; три из них восходят к более древней фазе, а одна к более новой фазе обитания в Дриду. Характерной чертой трех древнейших землянок являются расположенные в яме, в восточном или южном углу, очаги. Форма этих трех очагов придает им новый облик; один очаг состоит из двух прямоугольных ям, переходящих уступами одна в другую; причем в нижней разводили огонь; в той же меньшей яме обнаружили и точильный

камень. Второй очаг состоит из двух ям: собственно очаг в прямоугольной яме с наклонными стенами, обложенными тонкими каменными плитами; перед этой ямой находится другая менее глубокая яма, служившая зольником. Третий очаг также состоял из квадратной ямы, с трех сторон ее окружает глиняный порог, образовавшийся, когда вырыли яму землянки и очаг. В той же землянке обнаружили и ямы четырех столбов, диаметром в 29—36 см. В более новой землянке очаг расположен в восточном углу. После того как землянка была покинута, она сильно обгорела, сохранились лишь остатки кола, обгоревшей доски и плетения из прутьев, обмазанного глиной и саманом.

Печь, состоящая из духовки и ямы, также принадлежит к фазе более древних землянок. На очаге печи нашли остатки жеребенка.

Это открытие является на этот раз лишним доказательством (как например остатки в землянке С-1958 г.), что обитатели Дриду употребляли в пищу конину; в то же время открытие свидетельствует и о том, как было покинуто поселение.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Сосуд и черепки керамики из землянок, открытых в 1959 г.

Рис. 2. — Печь № 6: 1, под очага из черепков и камней; 2, остатки скелета, найденного на очаге.

LES FOUILLES DE DRIDU

RÉSUMÉ

La campagne de 1959 n'a duré qu'un mois, les fouilles continuant celles pratiquées dans la station en 1957 et 1958. On a découvert un four et quatre huttes à demi enfouies dans la terre, dont trois appartenant à la phase ancienne d'habitation et une à la phase plus récente. Les trois premières ont, comme trait caractéristique, un âtre creusé en profondeur dans l'angle est ou sud de la pièce. Ces trois âtres, dont l'agencement varie, constituent une nouveauté: l'un est formé de deux fosses rectangulaires s'emboîtant l'une dans l'autre, la cavité inférieure — dans laquelle on a trouvé une pierre à aiguiser — étant le foyer; le second âtre est constitué par deux fosses, l'une rectangulaire, aux parois obliques revêtues de minces dalles en pierre — le foyer proprement dit — et devant celui-ci, un second trou moins profond — le cendrier; le troisième âtre, enfin, consiste en une fosse carrée encadrée sur trois côtés par une marche en terre glaise, réservée quand on a creusé l'habitation et l'âtre. On a également trouvé, dans la même habitation, des trous carrés correspondant à quatre poteaux, de 29—36 cm de diamètre. L'habitation plus récente avait un âtre en pierre dans le coin est. Elle présente les traces d'un fort incendie qui a dû suivre son abandon, ne laissant derrière lui que les restes d'un pieu, d'une planche brûlée et d'un treillis de baguettes liées de terre glaise et de torchis.

Le four, y compris une fosse qui en fait partie, appartient à la phase d'habitation plus ancienne. Sur le foyer du four on a trouvé le crâne d'un poulain, ainsi que d'autres parties du squelette.

Cette dernière découverte constitue la preuve — décisive cette fois et qui en corrobore d'autres, par exemple celle fournie par l'habitation C/1958 — que les habitants de Dridu mangeaient de la viande de cheval; elle constitue également une indication des circonstances dans lesquelles l'établissement fut abandonné.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Vase et fragments céramiques des huttes à demi enfouies dans la terre, découvertes en 1959.

Fig. 2. — Four n° 6: 1, plate-forme du foyer faite de tessons et de pierres; 2, restes du squelette de poulain trouvés sur le foyer.